

Løsdriftsstalde til heste - en god idé og sådan kan de eksempelvis indrettes

Heste er fra naturens hånd flokdyr. Heste opdrager og hjælper hinanden. Eksempelvis kommunikerer heste via social adfærd, så flokken kan tage flugten i tide eller undtagelsesvist forsvare sig. Det kan være i forbindelse med en fremmed hests forsøg på at komme ind i en eksisterende flok eller ved f.eks. hundeangreb.

Ved hudpleje og komfortadfærd generelt bruger hestene også hinanden. Hestens krop er desuden bygget til megen bevægelse, da den i naturen har skullet bevæge sig i lang tid og over store afstande for at finde føde nok.

Kort og godt: For at udvikle en normal adfærd og fysik har heste derfor et stort behov for kontakt med artsfæller samt behov for god plads til at udøve denne adfærd.

Løsdriftstalden er derfor på mange måder et velegnet staldsystem til heste og i særdeleshed til ungheste. Ofte er investeringen i bygninger og inventar også mindre end ved traditionelle stalde.

Alle typer heste kan gå i løsdrift, systemet er nemmest at tilpasse til ungdyr og sværest til ældre hopper. En forudsætning for en velfungerende løsdriftstald er stabile grupper. Introduktion af nye heste til en eksisterende gruppe skal derfor minimeres, og - hvis nødvendigt - altid foregå med god plads og under overvågning. Det kan også forekomme, at en hest ikke passer ind i gruppen, og man må derfor finde en alternativ placering til den pågældende hest. I tilknytning til en løsdriftstald bør der derfor altid være et par bokse, så "afvigere" eller eventuelle syge dyr kan flyttes hertil og få plads og ro.

Hvordan skal så selve løsdriftsafdelingen af stalden indrettes for at tilgodese hestene bedst muligt og samtidigt sikre, at staldpersonalets arbejdsmiljø samt at øvrige miljøforhold er i orden?

Dansk JordbrugsForskning lavede i juni 2002 rapport 39 med titlen: Opstaldning af heste, Danske anbefalinger. Rapporten kan købes eller hentes som pdf-fil på www.agrsci.dk / DJF Publikationer / DJF Rapporter.

Blandt andet med udgangspunkt i ovennævnte rapport foreslår landskonsulent Eric Clausen at løsdriftsstalde til heste kan indrettes med anvendelse af følgende retningslinjer.

Frontgitter

Frontgitteret model "Foulum" er specielt udviklet til løsdriftsstalde til heste. Frontgitteret er udført i galvaniseret rør. Såvel gitterets højde som afstanden mellem de lodrette rør varierer afhængig af hestens størrelse. Til varmbloodshestene vil en gitterhøjde på ca. 2,0 m være passende. Afstanden mellem de lodrette rør kan justeres ved at løsne et par bolte. Til et 1 års plage af ridehestetypen, er en tremmeafstand på ca. 27 cm normalt passende. Til 2 års plage anbefales en tremmeafstand på ca. 29 cm., og til voksne heste øges tremmeafstanden til ca. 32 cm. For ponyer nedsættes målene typisk med 1-2 cm. Den rette tremmeafstand er

der, hvor hesten ubesværet kan få hovedet igennem, men under ingen omstændigheder kan presse bringen igennem.

En støbt fodergang - tjener som foderbord for grovfoderet. Kraftfoderet kan enten udfodres på foderbordet eller i krybber placeret udvendigt på gitteret. For at undgå konkurrence omkring foderet, og heraf følgende slagsmål og eventuelle skader, anbefales det, at hestene har fri adgang til et velegnet stråfoder. Af hensyn til at lære plagene at stå bundet anbefales det, at de i en periode opbindes i forbindelse med tildeling af kraftfoderet.

Hø er i denne forbindelse særdeles velegnet, men også ensilage er egnet. Ved fodring med store mængder ensilage, bør det sikres, at hestene samtidig æder passende mængder tørt stråfoder som hø.

Adskillelse af hold

Hvor der ønskes adskillelse af 2 hold heste på samme side af fodergangen, kan denne f.eks. bestå af vandrette rør ophængt i kæder. Kædeophængning har den fordel, at skulle én af hestene få et ben imellem rørene, kan den uhindret få benet tilbage igen. Endvidere er rørene hurtige at fjerne i forbindelse med udmugning af stalden.

Bunden

Hvor løsdriftsstalden er baseret på opbygning af en dybstrøelsesmåtte, viser målinger, at tørstofindholdet i en sådan "måtte" typisk ligger på ca. 40 % og at der ikke kan konstateres afløb fra måtten til ajlebeholder.

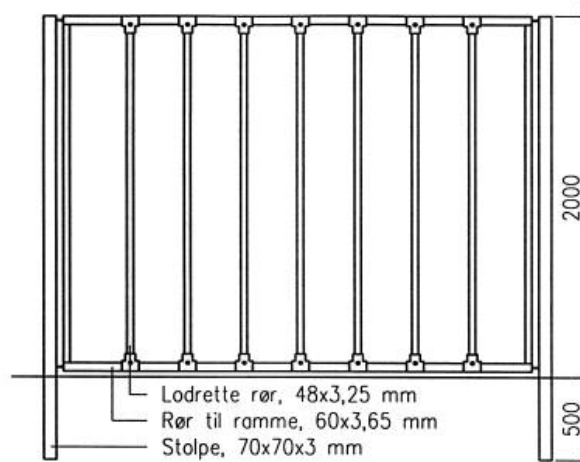
Ved etableringen af dybstrøelsesmåtten anbefales det, at man begynder med et lag halm, der i tykkelsen svarer til halmballer, der lægges side om side over hele arealet. Derved dannes en hel og fast bund. Følges disse retningslinier, er det op til den lokale tilsynsmyndighed at give en eventuel miljømæssig accept af stalden uden fast bund. Af hensyn til, at en dybstrøelsesmåtte i løbet af sæsonen hurtig får en tykkelse på 30-40 cm., kan det være nødvendigt, at sænke gulvet i forhold til foderbordet hvor gitteret er faststøbt. En tilstrækkelig høj sokkel - 60-80 cm. over gulvhøjde, vil også være en fordel da denne kan modstå tryk på dybstrøelsesmåtten samt de mekaniske påvirkninger, der uvilkårligt kommer i forbindelse med maskinel udmugning.

Motionsfolde

Staldens åbning ud til motionsfoldene bør oftest placeres mod sydvest til sydøst, afhængig af de fremherskende vindretninger.

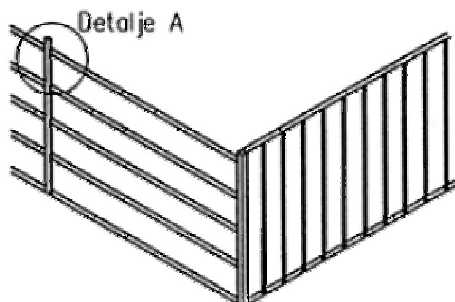
Hvis det er muligt, bør motionsfolde placeres på sandet/græsset jord. I modsat fald bliver motionsfoldene hurtigt trådt op. I udlandet anvendes ofte græsbelægningssten i motionsfoldene for at forhindre optrædning.

Frontgitter

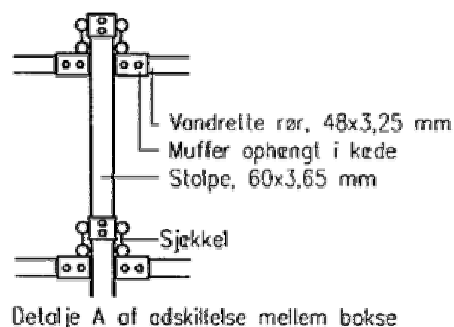

Opstalt af forværk

Adskillelse

Isometri af frontgitter og adskillelse

Alle mål og dimensioner er vejledende, og afhænger af hestens størrelse og vægt.
Tegningen er udført af Landscentret, Bygninger og Maskiner.

Erfaringer med brug af løsdriftsstalde

Personligt har jeg nu haft islændere i løsdrift i ca. 12 år. Jeg har haft omkring 7 rideheste (både hopper og vallakker) i en flok, og det går godt, men der er klart mere ro i flokken, når hopperne sorteres ud for sig. Så skal vallakkerne ikke konkurrere om hoppernes gunst, og effekten af hoppernes brunstcyklus elimineres. Har man mulighed for denne opdeling, vil jeg derfor anbefale det. En syge-/behandlingsboks er efter min mening også en nødvendighed.

Fodringen, både med kraft- og grovfoder, foregår i en slags ædebåse, dvs. en bås, hvor hesten bør være beskyttet i hele sin længde med plader på begge sider. Båsen er så smal, at det svarer til hestens bredde plus ca. 25 cm.

På denne måde sikres, at hesten fylder båsen, og det er derfor vanskeligt for en anden hest at jage en ædende hest ud af en bås. Hesten kan stikke hovedet ud over en frontplade og orientere sig om, hvad fodermesteren foretager sig på fodergangen, men kraftfoderkrybben sidder på indvendig side af frontpladen, og den æder grovfoderet på gulvet inde i båsen.

Vi har endnu ikke haft behov for at binde vore islændere under fodringen, men er der en hest med særlige behov, kommer den ud i en af de to behandlingsbokse. Ungheste bindes jævnligt under håndtering, så de vender sig til at være fikseret.

Vore heste er dagligt på græs, men når de er "inde" har løsdriftstalden forbindelse til en

udendørs jordfold, så de frit kan vælge, om de vil være inde eller ude. I stalden er der konstant adgang til halm, mens kraftfoder og wrap/hø udfodres to gange dagligt i ædebåsene. Den frostfrie, el-opvarmede vandkop sidder i fælles-lejearealet indendørs.

Ovenstående er blot nogle af vore erfaringer. Som det fremgår, har vi ingen erfaringer med det fra landskontorets side omtalte frontgitter. Ude blandt jer hestefolk er der selvfølgelig også høstet mange erfaringer. Sammen ved vi faktisk en hel del!

Med de lovmæssige forandringer vi står i og overfor, kunne jeg ønske mig, vi gjorde brug af hinandens erfaringer, især for hestens skyld, men også for på den måde at kunne støtte hestefolkene på landscentret i deres forsøg på at få indflydelse på de rammer, vi fremover skal holde vores heste under.

På den baggrund vil jeg opfordre jer, der har erfaringer med eller blot lyst til og interesse for heste i løsdrift, til at rette henvendelse til landbocentret. Jeg vil herefter forsøge at samle materialet i håbet om, at der er basis for en slags erfa-/arbejdsgruppe, der vil være i stand til, i første omgang, at lave en liste over "gode råd" til gensidig gavn for gruppemedlemmerne samt til vejledning for nye brugere af løsdriftsstalde. Senere kan landscentret så eventuelt få glæde af de fælles anstrengelser.

Håber opfordringen vil blive mødt med velvilje – mail eller ring til landbocentret, hvis du er interesseret.

Liselotte Schouboe-Madsen
Heste- og miljørådgiver
lsm@landbothy.dk
direkte tlf. 9618 5796